

Kun et klikk for å kjøpe reseptpliktige legemidler

TITTEL

Kun et klikk for å kjøpe reseptpliktige legemidler (Clicking for pills)

EMNE

Samfunnsfarmasi

STUDENT

Silje Hegle Kalland, Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT)
silje.kalland@gmail.com

VEILEDER

Marianne K. Nilsen, HiNT

TIDSPUNKT FOR EKSAMEN

2010, vår

HOVEDBUDSKAP

Handel med legemidler på internett er et voksende marked.

Studenter på HiNT handler foreløpig lite reseptpliktige legemidler på nett.

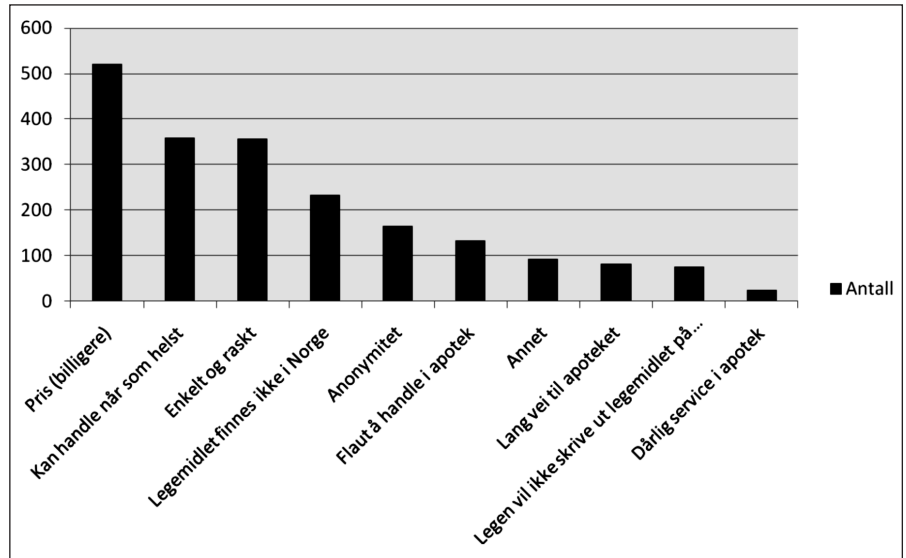
BAKGRUNN OG HENSIKT

Nettkjøp av legemidler er et aktuelt tema. Tall fra Tollvesenet viser at import av legemidler er økende, men hvor stor andel av reseptpliktige legemidler som ligger i tallene vet man ikke (1). Statens legemiddelverk har gjennomført en undersøkelse for å kartlegge omfanget av netthandel med legemidler. Ut fra denne undersøkelsen konkluderte Legemiddelverket med at netthandel av legemidler er økende i Norge (2). Internasjonalt er det blitt foretatt en rekke studier som har undersøkt nettapotekene og deres drift, men også her er det gjort få undersøkelser på omfanget av kjøp av legemidler via internett, hvem som handler og hvorfor de gjør dette (3, 4).

Hovedmålet med denne undersøkelsen er å kartlegge nettkjøp av reseptpliktige legemidler blant et utvalg av mennesker, nærmere bestemt studenter. Følgende problemstilling ble utformet for denne oppgaven: *Nettkjøp av reseptpliktige legemidler, en trend blant studenter?*

MATERIALE OG METODER

I tillegg til en litteraturgjennomgang ble det benyttet kvantitativ strukturert spørre-

Figur 1. Dersom du skulle ha handlet reseptpliktige legemidler over internett, hvorfor ville du ha gjort dette? (n = 963). Respondentene kunne krysse av for flere svaralternativer.

skjema med 15 spørsmål om kjøp av reseptpliktige legemidler på nett. Spørreskjema ble sendt til respondentene på e-post via Questback. En pilotstudie ble gjennomført før spørreskjema ble sendt til alle studenter ved Høgskolen i Nord-Trøndelag. 4492 studenter mottok spørreskjema hvorav 968 studenter responderte, dette tilsvarer en svarprosent på 21,5 prosent.

RESULTATER

De fleste av respondentene var kvinner som gikk på helsefag, rundt halvparten var mellom 19 og 25 år. Av disse respondentene var det 99,5 prosent som svarte at de ikke hadde kjøpt reseptpliktige legemidler via internett. 87,5 prosent kjente heller ikke til noen andre som hadde handlet reseptpliktige legemidler på nett. Omtrent halvparten av respondentene kunne ikke tenke seg å handle reseptpliktige legemidler over internett i fremtiden heller.

Det var fem respondenter som svarte at de hadde kjøpt reseptpliktige legemidler over internett. Hovedårsaken til at disse hadde handlet på nett var at legen ikke ville skrive ut resept på legemidlet. Hormonpreparater og slankemidler var oftest kjøpt. Kun én respondent hadde

handlet flere ganger i løpet av de siste 12 månedene. Det ble også stilt spørsmål om de vurderte troverdigheten til nettstedet hvor de handlet legemidlene. Tre av de fem respondentene svarte ja på dette spørsmålet.

Figur 1 viser hva årsakene ville ha vært dersom respondentene som hittil ikke har handlet på nett, skulle ha handlet reseptpliktige legemidler over internett.

Omtrent to tredjedeler av respondentene oppgir at de ikke kjenner til regelverket ved netthandel og nærmere 60 prosent er uenige i påstanden om at det er trygt å handle reseptpliktige legemidler via nettet.

DISKUSJON

Et av de viktigste funnene i denne undersøkelsen var at det kun var 0,5 prosent av studentene som svarte at de hadde kjøpt reseptpliktige legemidler over internett. Resultatene viser at nettkjøp av reseptpliktige legemidler ikke er utbredt blant studenter ved HiNT. Det var ikke ventet at dette tallet skulle være veldig høyt, men det var allikevel overraskende at det var så få som 5 av 968 som hadde kjøpt reseptpliktige legemidler over internett. Dette sett i lys av at fastlegene i Norge registrerer en økende grad av egenbehandling med legemidler som er kjøpt over nettet (5), og

at tall fra Tollvesenet har vist en kraftig vekst av import av legemidler som er bestilt over internett (1). I disse undersøkelsene er det imidlertid ikke fastlagt hvor stor andel som gjelder reseptpliktige legemidler. Det er gjort få undersøkelser som faktisk ser på omfanget av nettkjøp av reseptpliktige legemidler i Norge. Tall fra Legemiddelverket samsvarer med resultater fra USA som også viste at nesten fire av ti nettbrukere handler legemidler og andre helseprodukter via internett (6).

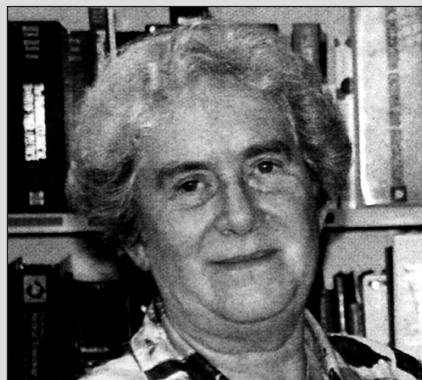
Det er vanskelig å si så mye om årsak til nettkjøp av legemidler siden det var så få som hadde handlet på nett. Respondentene som ikke hadde handlet på nett anså pris som en viktig årsak til nettkjøp, mens de som hadde handlet oppga hovedsakelig andre årsaker. Ulike studier oppgir at årsaker til å handle på nett er hovedsakelig pris og anonymitet (2, 6).

KONKLUSJON

Først må det poengteres at resultatene fra denne undersøkelsen ikke er generaliserbare for resten av befolkningen, men resultatene kan kanskje gi en indikasjon på om dette er en trend blant studenter eller ikke. På bakgrunn av resultatene fra forskningsspørsmålene er det helt klart at nettkjøp av reseptpliktige legemidler ikke er en trend blant studentene ved HiNT.

LITTERATUR

1. Statens legemiddelverk 2009. Millioner av ulovlige og farlige piller importeres til Norge. http://www.legemiddelverket.no/templates/InterPage_80909.aspx?filterBy (søkedato 21. oktober 2009).
2. Statens legemiddelverk 2008. Resultater fra undersøkelsen: Kjøp på internett av medisiner, kosttilskudd og naturmidler. http://www.legemiddelverket.no/templates/InterPage_80212.aspx?filterBy (søkedato 20. oktober 2009).
3. Raine C, Webb DJ, Maxwell SR. The availability of prescription-only analgesics purchased from the internet in the UK. *Br J Clin Pharmacol*, 2009; 67: 250–254.
4. Armstrong K, Schwartz JS, Asch DA. Direct sale of sildenafil (Viagra) to consumers over the Internet. *N Engl J Med* 1999; 341: 1389–1392.
5. Nissen-Meyer, M. Skepsis til privat import av legemidler. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2006; 126: 3349.
6. Weiss AM. Buying prescription drugs on the internet: promises and pitfalls. *Cleve Clin J Med* 2006; 73: 282–287. ■

Minneord ved Elsa Wickstrøms bortgang

Elsa Wickstrøm døde 8. april 2011 etter kort tids sykeleie, 82 år gammel.

Elsa Wickstrøm avla farmasøytisk embetseksamen ved Universitetet i Oslo i 1951. I 1953 tiltrådte hun som forskningsassistent ved Farmakologisk institutt, Medisinsk fakultet, Universitetet i Oslo. På den tiden var det hit leger henvendte seg ved forgiftningstilfeller, med spørsmål om toksisitet av kjemikalier, kjemiske produkter, legemidler mv., for vurdering av forgiftningsrisiko og råd om behandling. Elsa Wickstrøm ble ansatt for å ta seg av dette fagområdet. I 1961 ble Giftinformasjonen – først under navnet Giftkartoteket og senere Giftinformasjonssentralen – opprettet som etat under Helsedepartementet med Elsa Wickstrøm som eneste ansatte. Hun arbeidet målrettet og utrettelig for vekst og utvikling av institusjonen, og fra årsskiftet 1992/93 ble rådgivningstelefonen døgnåpen. Ved hennes fratreden for aldersgrensen 70 år gammel i 1998 – etter 37 år som leder – var det etablert et livskraftig fagmiljø og en helsetjeneste for hele landet som med sin spisskompetanse på forgiftningsområdet betjente befolkningen og helsepersonell hele døgnet.

Giftinformasjonsarbeid og rådgivning ved akutte forgiftninger og forgiftningsbehandling er et spesialområde hvor Giftinformasjonen er eneste institusjon i landet. Elsa Wickstrøm forstod tidlig betydningen av samarbeid med søsterinstitusjoner i andre land, og i 1964 var hun en av grunnleggerne av EAPCCT (The European Association of Poisons Centres and Clinical Toxicologists). Her var hun styremedlem, senere visepresident og i årene 1980–96 generalsekretær. Hennes faglige kompetanse og anerkjente vurderingsevne var verdsatt internasjonalt. Hun var medlem av flere samarbeidsgrupper mellom EAPCCT, EU-kommisjonen og industribransjeforeninger, og deltok også i prosjekter ledet av IPCS (International Programme on Chemical Safety), et samarbeidsorgan mellom WHO, ILO og UNEP. Hun bidro også med faglig støtte ved etablering av giftinformasjonssentraler i flere land.

Nasjonalt bidro Elsa Wickstrøm i mange sammenhenger med sin høye faglige kapasitet. Hun deltok i en rekke råd, styrer, utvalg, prosjektgrupper og faggrupper innenfor toksikologi og kjemikalieforvaltning i flere etater og under flere departementer. Hun var også veileder for mange hovedfagsstudenter i farmasi.

Elsa Wickstrøm ble hedret med Recognition Awards fra Universitetet i Krakow, Polen og fra American Academy of Clinical Toxicologists. Nasjonalt ble hun blant annet tildelt norsk farmasis høyeste utmerkelse, Det Giftige Kors.

Personlig gjorde Elsa Wickstrøm inntrykk på mange, og hun fikk venner blant kolleger i flere land. Hun var høyt respektert og godt likt. Hun opplevdes som kunnskapsrik og klok, medmenneskelig og generøs, vital og med humor.

Vi minnes Elsa Wickstrøm i respekt og med glede.

Ragnhild Lindqvist, Hanne Kristin Sørli og Erik Andrew på vegne av kolleger ved Giftinformasjonen